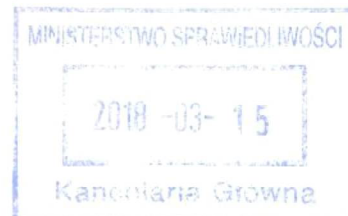

Brzozowski Władysław

12.03.2018 r.

Ministerstwo Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie 11
00-950 Warszawa

dot.: petycji

Szanowni Państwo,

W związku z aktualnymi doniesieniami medialnymi o podjęciu przez Ministerstwo Sprawiedliwości prac nad nowelizacją Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, pozwalam sobie złożyć niniejszym w załączeniu petycję postulującą zmianę Art. 53 tego Kodeksu (a także związaną z tym zmianę Art. 594 Kodeksu Postępowania Cywilnego). Zmiana wyszłaby naprzeciw potrzebom opiekunów osób ubezwłasnowolnionych, w szczególności osób ubezwłasnowolnionych w związku z chorobą Alzheimera. Pragnę wyrazić nadzieję, że postulowana zmiana zostanie uwzględniona przez Państwo w ramach wspomnianych powyżej prac Ministerstwa.

Kopią niniejszego pisma proszę o poparcie petycji przez stowarzyszenia alzheimerowskie w Polsce.

Z poważaniem

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Brzozowski Władysław'.

Brzozowski Władysław

Załącznik: Petycja w sprawie zmiany Art. 53 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego.

Do wiadomości:

Polskie Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Chorobą Alzheimera (kopia pisma z załącznikiem w postaci elektronicznej)

Kopia:

a/a

PETYCJA
W SPRAWIE ZMIANY ART. 53 KODEKSU RODZINNEGO I OPIEKUŃCZEGO

Podmiot wnoszący petycję: Brzozowski Władysław,

Adresat petycji: Minister Sprawiedliwości.

Przedmiot petycji:

1. Postuluję zmianę Art. 53 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego w sposób następujący:

Tekst istniejący:

Art. 53. § 1. Rozdzielność majątkowa powstaje z mocy prawa, w razie ubezwłasnowolnienia lub ogłoszenia upadłości jednego z małżonków.

§ 2. W razie uchylenia ubezwłasnowolnienia, a także umorzenia, ukończenia lub uchylenia postępowania upadłościowego, między małżonkami powstaje ustawowy ustrój małżeński.

Tekst postulowany:

Art. 53. § 1. Rozdzielność majątkowa powstaje z mocy prawa w razie ubezwłasnowolnienia, jeśli opiekunem osoby ubezwłasnowolnionej zostaje ustanowiona inna osoba niż małżonek osoby ubezwłasnowolnionej. Rozdzielność majątkowa powstaje z mocy prawa także w razie ogłoszenia upadłości jednego z małżonków.

§ 2. W razie uchylenia ubezwłasnowolnienia, a także umorzenia, ukończenia lub uchylenia postępowania upadłościowego, między małżonkami powstaje ustawowy ustrój małżeński. Ustrój ten powstaje także wówczas, gdy, pomimo utrzymywania się stanu ubezwłasnowolnienia, w miejsce dotychczasowego opiekuna ustanowiony zostaje opiekunem małżonek osoby ubezwłasnowolnionej.

2. Stosownie do powyższej postulowanej zmiany Art. 53 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, niezbędna będzie także zmiana Art. 594 Kodeksu Postępowania Cywilnego, w sposób następujący:

Tekst istniejący:

Art. 594. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb składania przez opiekunów gotówki w instytucji bankowej, uwzględniając zabezpieczenie interesów osób pozostających pod opieką oraz kompetencje sądu opiekuńczego określone w art. 593.

Tekst postulowany:

Art. 594. § 1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zasady i tryb składania przez opiekunów gotówki w instytucji bankowej, uwzględniając zabezpieczenie interesów osób pozostających pod opieką oraz kompetencje sądu opiekuńczego określone w art. 593.

§ 2. Rozporządzenie, o którym mowa w § 1 powyżej, nie będzie obowiązywać opiekunów będących małżonkami osób pozostających pod opieką, jeśli pomiędzy tymi opiekunami i osobami pozostającymi pod opieką istnieć będzie małżeńska wspólność majątkowa. Opiekunowie ci będą mogli swobodnie zarządzać majątkiem wspólnym małżonków, w tym majątkiem osób pozostających pod opieką, według wybranych przez siebie optymalnych form i zasad, jednak zgodnie z interesem tych osób, jak również z zachowaniem kompetencji sądu opiekuńczego określonych w art. 593.

Uzasadnienie

Ad 1. Ustanowienie z mocy prawa, w momencie orzeczenia ubezwłasnowolnienia, rozdzielenia majątkowej ma sens w przypadku, gdy opiekunem osoby ubezwłasnowolnionej ustanowiona zostaje osoba nie będąca małżonkiem osoby ubezwłasnowolnionej. Istnieje bowiem konieczność rozgraniczenia i określenia majątku osoby ubezwłasnowolnionej po to, by opiekun mógł majątkiem tym zarządzać, oczywiście pod kontrolą sądu opiekuńczego.

Nie ma, jednakże, żadnego merytorycznego uzasadnienia rozdzielenia majątkowa wówczas, gdy opiekunem ustanowiony zostaje małżonek osoby ubezwłasnowolnionej.

Przypadki, gdy opiekunem zostaje małżonek, są bardzo liczne; na podstawie raportu NIK (Opieka nad osobami chorymi na chorobę Alzheimera oraz wsparcie dla ich rodzin, Delegatura w Katowicach, Katowice 2017 - str. 46) można oszacować udział takich przypadków na co najmniej 30%, przy czym opiekunem w większości przypadków jest żona, natomiast osobą chorą na chorobę Alzheimera - mąż.

Aktualnie obowiązujące ustawodawstwo opiekuńcze jest, w zakresie ochrony chorych tego rodzaju, niezwykle restrykcyjne - nacechowane skrajną podejrzliwością w stosunku do opiekunów. O ile podejrzliwość taka może być uzasadniona w odniesieniu do opiekunów spoza rodziny lub z grona dalszej rodziny, o tyle w odniesieniu do opiekunów - małżonków jest zupełnie nieuzasadniona. Odwrotnie, opiekunowie - małżonkowie wykazują niezwykłą ofiarność w stosunku do osób którymi się opiekują, płacąc za to rezygnacją z własnego odpoczynku, rezygnacją z planów życiowych, nadwyrężeniem swojego zdrowia i stratami finansowymi (por. raport NIK jw. - str. 43).

Wspomniane straty finansowe, dotyczące całej rodziny, a więc także i osoby pozostającej pod ochroną, są m.in. skutkiem rozdzielenia majątkowej wymuszonej z mocy prawa przez orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu. Chodzi tu m.in. o niemożność wspólnego małżonków rozliczania podatku od osób fizycznych. Jest to zatem jakby kara nałożona przez prawo na opiekuna za sprawowanie opieki nad małżonkiem. Jeśli uwzględni się jeszcze dodatkowe, oprócz zwykłych kosztów utrzymania, koszty opieki (które, w przypadku opieki domowej, wspomniany powyżej raport NIK szacuje średnio na 690 zł miesięcznie - str. 45) oraz utrudniony (lub czasowo nawet niemożliwy) dostęp do środków finansowych należących do osoby pozostającej pod opieką na skutek wspomnianej rozdzielenia, widać, że aktualnie obowiązujące prawo, zamiast wspomagać opiekunów (w większości kobiet, a więc osób zwykle o niższych dochodach), stanowi dla nich źródło utrudnień i strat.

Ad 2. Trzeba jeszcze wspomnieć, że konsekwencją rozdzielenia majątkowej wymuszonej z mocy prawa przez orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu jest konieczność dokonania następczego podziału majątku wspólnego (zniesienia współwłasności). Konieczność ta wynika z wymogu Rozporządzenia Ministra Finansów (zgodnie z Art. 594 Kodeksu Postępowania Cywilnego) lokowania środków finansowych należących do osoby ubezwłasnowolnionej na koncie bankowym należącym imiennie do tej osoby; zatem majątek wspólny musi zostać wcześniej rozgraniczony. Postępowanie o podział majątku wspólnego

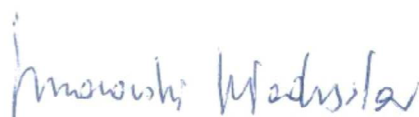
(zniesienie współwłasności) pociąga za sobą dla opiekuna dodatkowe znaczne koszty jak i utrudnienia.

Na marginesie sprawy warto zwrócić uwagę na potrzebę nowelizacji wspomnianego powyżej Rozporządzenia (Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 czerwca 2001 roku w sprawie zasad i trybu składania przez opiekuna w instytucji bankowej gotówki osoby pozostającej pod opieką; Dziennik Ustaw 2001 nr 64 poz. 649). Rozporządzenie operuje pojęciami nie spotykanymi już dziś w praktyce bankowej (książeczka oszczędnościowa). Jako jedyną formę lokowania środków wskazuje oprocentowany rachunek oszczędnościowy w sytuacji, gdy we wszystkich bankach rachunki te są praktycznie bezprocentowe. Rozporządzenie nie uwzględnia takich form lokowania środków jak lokaty terminowe i/lub papiery wartościowe (np. obligacje skarbowe). Jako jedyny typ operacji dokonywanej przez opiekuna, Rozporządzenie uwzględnia tylko wpłaty i wypłaty (za zgodą sądu opiekuńczego) środków, podczas gdy gama różnych operacji bankowych i maklerskich związanych np. z lokatami i papierami wartościowymi, do realizacji których opiekun powinien być upoważniony, jest znacznie szersza. W ogóle, opiekun powinien z mocy prawa dysponować pełnomocnictwem do wszystkich produktów bankowych i maklerskich należących imiennie do osoby pozostającej pod opieką. W przeciwnym razie produkty te mogą, w szczególnych przypadkach, ulec zamrożeniu jako niedostępne dla opiekuna. Wspomniane powyżej pełnomocnictwa przyznane opiekunowi nie będą stanowić zagrożenia dla majątku osoby pozostającej pod opieką - sąd opiekuńczy może przecież szczegółowo kontrolować wszystkie realizowane przez opiekuna operacje bankowe i maklerskie na podstawie wyciągów z kont bankowych i maklerskich.

W podobny sposób, w ogólności, pozostawienie małżeńskiej wspólności majątkowej pomimo orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu jednego z małżonków, nie będzie stanowić zagrożenia dla interesów majątkowych małżonka ubezwłasnowolnionego. Odwrotnie, opiekun, pomnażając majątek wspólny, pomnażać będzie przy tym automatycznie i udział małżonka ubezwłasnowolnionego w tym majątku. Sąd opiekuńczy nadal będzie skutecznie kontrolował ten udział, żądając od opiekuna wykazu inwentarza majątku wspólnego (Art. 160 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego) w częściach ułamkowych, a także będzie kontrolował decyzje opiekuna w ważniejszych sprawach, które dotyczyć będą osoby pozostającej pod opieką i jej majątku (Art. 156 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, Art. 593 Kodeksu Postępowania Cywilnego).

Postuluję zatem, by, w sytuacji pozostawienia małżeńskiej wspólności majątkowej pomimo orzeczenia o ubezwłasnowolnieniu jednego z małżonków, opiekun mógł swobodnie (jakkolwiek pod kontrolą sądu opiekuńczego) zarządzać majątkiem wspólnym małżeństwa, wybierając samodzielnie optymalne formy i zasady tego zarządzania (w tym lokować środki wyłącznie na własne imienne konta), bez konieczności stosowania się do wspomnianego powyżej Rozporządzenia Ministra Finansów. Trzeba też zauważyć, że w warunkach małżeńskiej wspólności majątkowej spełnienie wymogów tego Rozporządzenia nie jest możliwe, wymaga ono bowiem rozgraniczenia majątku małżonków czyli ustania tej wspólności.

Zastrzeżenie: Wyrażam zgodę na publikację petycji ze wskazaniem mojego nazwiska i imienia, jednak z zastrzeżeniem nie publikowania mojego adresu zamieszkania, adresu e-mail'owego oraz telefonu.

Brzozowski Władysław